

Seks in het laboratorium

Jorien de Lege

gepubliceerd op 29 april 2009 12:06, bijgewerkt op 29 april 2009 14:06

De Universiteit Maastricht heeft seksuologisch onderzoek het lab in gehaald. Proefpersonen kijken porno, eerst alleen, en dan met de partner erbij. 'Seks heb je toch vaak met met z'n tweeën.'

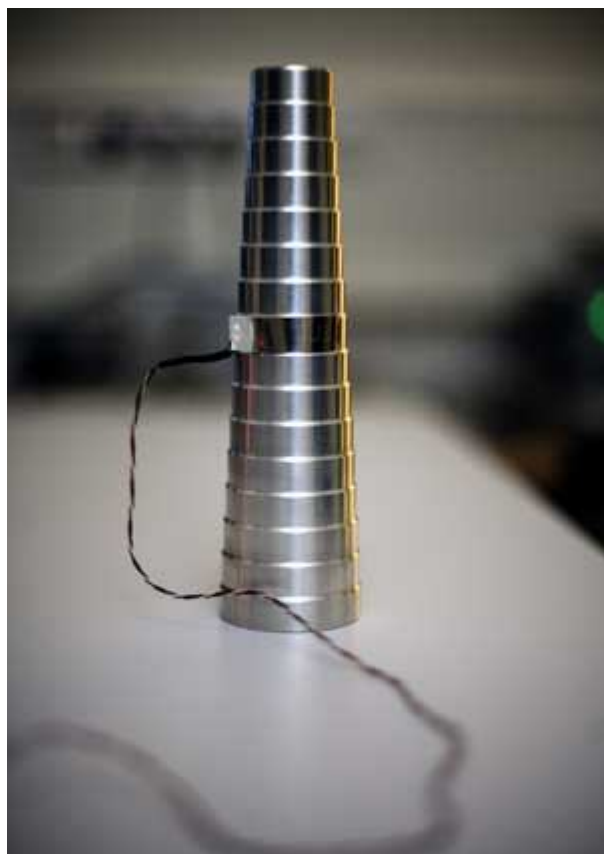
Het is warm in het laboratorium. In een donker kamertje zonder ramen staat een stoel. Er ligt een blauwe handdoek overheen. Op de tafel twee televisieschermen, er hangt een camera en er staat apparatuur die nog het meest aan een ouderwetse stereotoren doet denken.

En toch is dit het wetenschappelijke equivalent van een peeskamertje. Dagelijks worden hier prikkelende experimenten uitgevoerd. Studenten Sander (24) en Maren (21) doen mee aan de proef van vandaag. Ze willen er over vertellen, maar liever niet met hun echte naam in de krant.

De stemming is lacherig, het is ook geen alledaagse situatie. Twee uur lang kijkt Sander naar porno, onderbroken door neutrale geschiedenisfilmpjes. Steeds verandert de situatie een beetje, waarbij de ring om zijn penis en een hartslagmeter registreert hoe groot zijn opwinding is.

Experiment

Halverwege het experiment komt Maren tegenover hem zitten. Ze kan niet meekijken. Ze ziet alleen Sander, haar vriend sinds 14 maanden. De onderzoekers willen kijken wat haar aanwezigheid doet met de opwinding van Sander.

Hij haalt na afloop zijn schouders op. 'Ik voelde me wel bekeken ja. Maar ongemakkelijk was het niet.' Maren lacht. 'Alleen bij die geluiden, dan zit je elkaar wel even raar aan te kijken.'

Nederland

Er wordt nergens zoveel aandacht besteed aan seksuologisch onderzoek als in Nederland. In Maastricht valt dit onderzoek binnen de onderzoeksschool Experimentele Psychopathologie, waarbinnen zeven Nederlandse en twee Vlaamse universiteiten samenwerken. Aan de Universiteit Maastricht is ook de bijzondere leerstoel seksuologie verbonden. 'Vroeger liep Amerika voorop, maar het klimaat is behoudender geworden', zegt hoogleraar seksuologie Jacques van Lankveld. 'Het onderzoek ligt daar nagenoeg stil. Het is nu Nederland waar iedereen naar kijkt.'

Experimenteel onderzoek met seks is relatief nieuw. 'Wat we weten over seksualiteit komt voornamelijk uit observatie-onderzoek, het is lastig met dat soort informatie oorzaak en gevolg van elkaar te

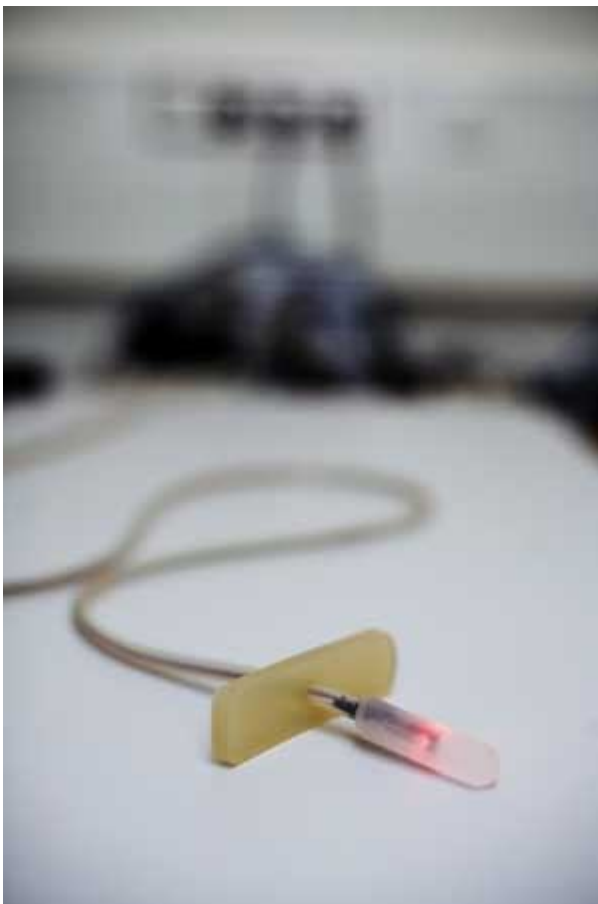
scheiden.’ Met experimenteel onderzoek kan dat wel. ‘We kunnen nu eindelijk naar de basis. Er wordt zoveel over seks nagedacht, maar we weten maar weinig van de mechanismen die het lichaam in beweging brengen.’

Uniek is het onderzoek met paren, dat op dit moment wordt uitgevoerd door Dave (24), Charlotte (21) en Jet (24), alle drie student gezondheidswetenschappen. Jet: ‘Bijna al het onderzoek wordt gedaan met individuen, maar seks heb je toch vaak met zijn tweeën. Wij willen weten wat de aanwezigheid van die ander doet.’

Studenten

Terwijl Sander naar de films kijkt, zitten de studenten in het kamertje ernaast te kijken naar de metingen die de apparatuur registreert. Grillige grafieken schetsen hoe opgewonden Sander zich voelt. De centrale vraag van het experiment is of iemand zich nog kan concentreren op seksuele prikkels als hij wordt bekeken.

Het heeft allemaal met aandacht te maken, legt Van Lankveld uit. Hij begeleidt het onderzoeksproject. Seksuele prikkels geven een automatische lichamelijke reactie, maar als je die prikkels niet genoeg aandacht geeft, gaat het momentum voorbij. En als je partner je aanstaart, is de gedachte, word je je zo bewust van jezelf dat het moeilijk wordt om je te concentreren.

Het is een laboratoriumversie van prestatiestress. Van Lankveld: ‘Veel mannen met erectieproblemen hebben geen enkel probleem met masturberen. Maar zodra ze moeten presteren met een ander erbij, gaan ze aan hun erectie denken. Dan raak je afgeleid en gaat het lichaam op slot.’ Bij vrouwen is het minder zichtbaar, maar wie zich schaamt voor hangborsten of de boodschappen van morgen in het hoofd heeft, raakt net zo goed geblokkeerd.

Bij het meten van opwinding komt futuristische apparatuur kijken. Mannen krijgen een flexibele penisring, bij vrouwen is het een soort tampon die de doorbloeding van de vaginawand meet. Hoe beter de doorbloeding, hoe groter de lichamelijke reactie.

Proefpersoon Tijs Samson (21, wel zijn echte naam) vindt het niet bijster opwindend in het lab naar seks te kijken. Meedoen vindt hij geen probleem, maar desgevraagd geeft hij toe dat hij zich niet helemaal op zijn gemak voelde. ‘Je verzet je toch. De situatie is zo ver van de werkelijkheid, je weet dat er mensen mee zitten te kijken.’

Vergelijken

Een klad laboratorium met kale muren is nauwelijks te vergelijken met de intimiteit van bijvoorbeeld een slaapkamer. Voor de resultaten maakt het echter weinig uit. Dave, die het onderzoek leidt, vertelt dat je geen volledige erectie hoeft te verwachten tijdens seksueel onderzoek. ‘Daarvoor gebeurt er te weinig, iemand mag alleen maar kijken. Maar het lichaam reageert wel, zelfs als de proefpersoon het idee heeft dat er niets gebeurt.’

Voor Sander en Maren zit het er op. Ze krijgen 45 euro voor hun deelname, en een mail met het onderzoeksverslag. Elf paren hebben tot nog toe meegewerkt, voornamelijk studenten. Om de studie te kunnen publiceren in een wetenschappelijk blad zijn er veertig nodig. Of ze dat gaan halen is

onzeker. Dave: 'We hebben advertenties gezet in *Sp!ts* en *Metro*, maar dat heeft maar weinig opgeleverd. Mensen denken toch dat je hun afmetingen gaat checken en zo.' Er was een stel zestigers op afgekomen. 'Die deden het voor het geld.'

Leerstoel

De Universiteit Maastricht herbergt sinds twee jaar de bijzondere leerstoel Seksuologie van Nederland. Onder leiding van hoogleraar Seksuologie Jacques van Lankveld wordt binnen het de onderzoeksschool voor experimentele Psychopathologie (EPP) onderzoek gedaan naar seksueel (dis)functioneren. Daarnaast worden nieuwe behandelmethoden ontwikkeld, zoals de mogelijkheid om erectiestoornissen te behandelen via het internet. Er wordt nauw samengewerkt met academische ziekenhuizen en de andere universiteiten die zich hebben aangesloten bij EPP. Een van de successen is de 'graduele exposure methode', die vrouwen in twee weken van hun vaginisme kan afhelpen.

url: http://www.volkskrant.nl/wetenschap/article1190400.ece/Seks_in_het_laboratorium